

Nr 180.

Av herr **Lindman m. fl.**, om ändring i gällande bestämmelser om glidande tullsatser för vissa slag av spannmål m. m. samt om provisoriska tilläggstullar för jordbrukets övriga varuslag.

Uti en till riksdagen i Andra kammaren år 1920 från vårt håll ingiven motion, nr 169, hemställdes om sådan ändring av 1919 års urtima riksdagsbeslut, angående glidtullar å vete, råg och korn, att tullsatsen måtte motsvara hela skillnaden mellan importpriset och det inhemska normalpriset, beräknade på sätt enligt 1919 års riksdagsbeslut bestämts, varjämte ock i samma motion yrkades om skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om omedelbart upphävande av den då gällande suspensionen av tullsaterna å fläsk, ister och flott, kött, ost och smör. En lika lydande motion, nr 107, blev ock väckt i Första kammaren. Dessa motioner, avstyrkta av bevillningsutskottet, blevo efter långa debatter av riksdagen avslagna.

De vägande skäl, som då förefunnos för ändringar uti förenämnda tullförhållanden, föreligga ännu denna dag, fastän nu i än högre grad. Visserligen hava sedermera suspensionen av tullsaterna å fläsk m. m. blivit upphävd, men hava dessa tidigare bestämda tullsatser visat sig vara alltför låga för att i tider, som nu råda, vara ett verksamt skydd för jordbrukets produktion. Här torde tydligen föreligga på grund av särskilda förhållanden ett behov av tullförhöjning, varom vi längre fram hava att återkomma.

Beträffande nu särskilt glidtullarna å vete, råg och korn eller å den egentliga s. k. brödsäden, så tillkommo ju desamma vid 1919 års urtima riksdag i syfte att trygga landets tillgång på inhemska brödsäd. Erfaren-

heten under kriget och den rådande kristiden påkallade denna anordning och voro dessa glid tullar avsedda att förmedla övergången från det dåvarande tillståndet på spannmålsmarknaden till mera normala förhållanden samt skulle glid tullarna vara att tillgå under en tid av två år räknat från och med den 1 juni 1920 till och med 31 maj 1922. Emellertid förelåg redan vid 1919 års urtima riksdag allvarliga anmärkningar rörande sättet för dessa tullsatsers beräkning, i det att tullskyddet endast skulle utgå med halva beloppet av skillnaden mellan inhemska produktionspriset och importpriset, varjämte föreskrefs att den gamla tullsatsen å vete, råg och korn av 3 kronor och 70 öre per deciton skulle verka såsom en maximitullsats. Dessutom skulle vid den inhemska produktionskostnadens eller grundprisets fastställande avdragas 5 % å beräknade normal kostnader, detta för att svara mot en väntad nedgång av nämnda kostnader. Så slutligen skulle ingen tull utgå, om importpriset med mindre än 1 krona per deciton understeg det inhemska grundpriset. För mjöl eller gryn av vete, råg eller korn bestämdes en tullsats, som med 75 % överstege den samtida glid tullen å vete.

Det anmärktes, vilket ock framhölls uti förenämnda till 1920 års riksdag ingivna motioner, att endast det skydd, som fullt säkerställer jordbruket mot konkurrens från utlandet, kan medföra åsyftad verkan, nämligen den, att genom utvidgad odling söka säkerställa landets brödsädesbehov. Under världskriget framträdde denna brödsädesodlingens betydelse uti hela sin vidd, liksom att å statsmakterna måste påvåla ansvaret att vidtaga åtgärder i syfte att skydda folknäringen genom befordrande av en tillräcklig landets egen livsmedelsproduktion. Så länge som för övrigt jordbrukarne gent emot den utländska importen ej skyddas för betydande förluster i sin spannmålsproduktion, kan ej gärna begäras, att desamma skola så lägga sin drift att här berörda samhällsnyttiga produktionsförhållanden skola råda.

Ännu hava dock glid tullarna ej kommit till användande, beroende av det hittills varande utländska prisläget och på grund av sättet för produktions- och importprisens beräkning och deras inbördes förhållande till varandra, i det produktionspriset ligger ett helt år och importpriset ej mindre än fem månader bakom den tid, under vilken tullskyddet skulle verka. Den inhemska brödsäden finner med svårighet nu köpare, under det importen, särskilt av vete och vetemjöl, överflödar marknaden till priser understigande den inhemska produktionskostnaden.

Den situation, som i övrigt nu råder, kännetecknas av ett mycket

hastigt prisfall av jordbrukets produkter å den utländska marknaden, långt hastigare och kraftigare än vid tiden för glid tullarnas antagande kunde förutses, liksom att de inhemska produktionskostnaderna, särskilt med hänsyn till de under förlidet år höjda arbetslönerna, högst betydligt ökats i stället för att minska, såsom det antogs vid tiden för bestämmande av det 5-procentiga avdraget å de normala produktionskostnaderna.

En tanke, som ligger nära till hands, vore att nu söka få till stånd provisoriska tilläggstullar å de tidigare förekommande s. k. vikttullarna, avpassade efter nuvarande förhållanden. Men då, särskilt beträffande brödsäden, de s. k. glid tullarna redan äro som ett provisorium antagna intill tiden den 31 maj 1922, hava vi icke härutinnan nu velat påkalla något borttagande av glid tullarna samt ett återinförande av fasta vikttullar för brödsäden, men vi måste dock påkalla en ingående revidering av dessa glid tullar, så att desamma så vitt möjligt uppfylla det ändamål, vartill de äro avsedda.

I sådant syfte måste vi, i likhet med vad uti meromnämnda motioner till 1920 års riksdag påyrkats, hemställa, att tullsatsen måste bestämmas att motsvara hela skillnaden mellan importpriset och inhemska grundpriset, därvid ock den nuvarande begränsningen uppåt av 3 kronor och 70 öre per hundra kg. måste bortfalla liksom att på grund av förutnämnda stegrad arbetskostnader det 5-procentiga avdraget ej må verkställas vid grundprisets bestämmande.

Beträffande den tidrymd, för vilken importpriset varje gång skall beräknas och under vilken en given tullsats skall utgå för att verka så rättvist som möjligt, ansluta vi oss till ett framkommet förslag, att beräkningen med hänsyn till de starka växlingar, som råda på utlandets marknader, måste avse en tidsperiod, som ligger närmare tullens giltighetstid, varför importpriset bör beräknas för varje månad med ledning av de priser, som voro rådande å ifrågakommande utländska marknader under första hälften av närmast föregående månad.

Slutligen få vi beträffande de i början av vår skrivelse omnämnda tullsatserna på fläsk, ister och flott, kött, ost och smör även här hänvisa till den depression, som för närvarande trycker hela vårt näringsliv och som även återverkar på förhållandena uti hithörande animaliska produkters framställning, liksom å vissa andra jordbrukets produktionsgrenar. Då beträffande dessa produkter inga så kallade glid tullar äro gällande och vilka för övrigt till följd av sin alltför komplicerade natur icke heller här skulle anses vara önskvärda, så torde för bevarande och ökande av den hit

hörande produktionen sådana provisoriska tillägg å befintliga viktullar böra ifrågakomma, som med hänsyn till omständigheter och bekanta valutaförhållanden kunna finnas nödiga och nyttiga. Då nu emellertid härutinnan särskilda motioner lära komma att väckas inom riksdagen med uppdragande av de tullsats, som kunna finnas lämpliga, hava vi härutinnan ingen annan erinran att göra, än att dessa i så fall avsedda provisoriska tilläggstullar måtte komma uti lämpligt förhållande såväl till jordbrukets behov som till samtidigt gällande industritullar.

Med stöd av vad sålunda anförst, få vi värdsammast hemställa,

dels att riksdagen behagade besluta sådan ändring av nu gällande glidande tullsats å vissa slag av spannmål m. m., intagna uti Kungl. Maj:ts förordning nr 567 den 21 augusti 1919,

att vid införsel till riket under tiden 1 juni 1921—31 maj 1922 av vete, råg eller korn skall, där det i enlighet med nedan givna bestämmelser för den tid, då införseln sker, beräknade importpriset understiger det på sätt nedan sägs bestämda inhemska normalpriset för vete, utgå tull; och skall tullen motsvara skillnaden mellan nämnda importpris och normalpris,

att vid införsel till riket under samma tid av mjöl eller gryn av vete, råg eller korn samt vid införsel av malt eller av till tulltaxans rubrik 149 hänförligt bröd skall erläggas en tullsats, som med 75 % överstiger den för omalet vete samtidigt gällande tullsats, skolkande nu ifrågavarande tullsats uttryckas i jämnt femtal öre och vid behov avrundas till närmast högre femtal,

att förenämnda inhemska normalpris för vete skall för ett år i sänder av den ifrågavarande tiden uträknas av lantbruksstyrelsen i enlighet med de grunder, som finnas angivna i den vid statsrådsprotokollet till Kungl. Maj:ts proposition nr 2 den 2 augusti 1919 fogade bilagan nr 1,

att ovan omförmälda importpris skall för varje månad, räknat från den 1 juni 1921, beräknas av kommerskollegium och avse medelpriset å utländskt vete

fritt banvagn i svensk importhamn under första hälften av närmast föregående månad,

dels ock att riksdagen ville beträffande jordbrukets övriga varuslag besluta sådana provisoriska tilläggstullar, som med hänsyn till föreliggande omständigheter kunna befinnas nödiga och nyttiga, ävensom att riksdagen ville för sin del besluta, att ifrågakarande provisoriska tilläggstullar skola tillämpas redan under innevarande år från den tidpunkt Kungl. Maj:t bestämmer.

Stockholm den 21 januari 1921.

Arvid Lindman.

Richard Hermelin.

P. Nilsson,
i Bonarp.

Per Olsson.

David Norman.

David Pettersson.

Malte Sommelius.

John Jönsson,
Boa.

A. P. Gustafsson.

Edvard Lithander.

Walter Kant.

Arthur Gustafson,
i Kasenberg.

Edvin Leffler.

A. V. Isaksson.

Valfrid Eriksson.

C. O. Larsson.

Ax. Sundling.

Albert Johansson.

Carl Hederstierna.

N. E. Nilsson.

J. Clemedtson.

Johan W. Stjernstedt.

Carl Ros.

Erik Laurén.

Torst. Thorsell.

G. A. Björkman.

Nils Winkler.

Joh. G. Svensson.

Sig. A. Carlsson.

C. Th. af Ekenstam.